

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

1. detsember 2011 *

Liidetud kohtuasjades C-446/09 ja C-495/09,

mille ese on EÜ artikli 234 ja ELTL artikli 267 alusel Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpeni (Belgia) (C-446/09) ja Court of Appeals (England & Wales) (Civil Division) (Ühendkuningriik) (C-495/09) 4. ja 26. novembri 2009. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 17. novembril ja 2. detsembril 2009, menetlustes

Koninklijke Philips Electronics NV (C-446/09)

versus

Lucheng Meijing Industrial Company Ltd,

Far East Sourcing Ltd,

Röhlig Hong Kong Ltd,

* Kohtumenetluse keeled: hollandi ja inglise.

Röhlig Belgium NV,

ja

Nokia Corporation (C-495/09)

versus

Her Majesty's Commissioners of Revenue and Customs,

menetluses osales:

International Trademark Association,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees A. Tizzano, kohtunikud A. Borg Barthet, M. Ilešič (ettekandja), E. Levits ja M. Berger,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. novembri 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Koninklijke Philips Electronics NV, esindajad: *advocat* C. De Meyer ja *advocat* C. Gommers,

- Far East Sourcing Ltd, esindaja: *advocaat* A. Kegels,

- Nokia Corporation, esindaja: J. Turner, QC, keda on volitanud *solicitor* A. Rajendra,

- International Trademark Association, esindaja: *barrister* N. Saunders, keda on volitanud *solicitor* M. Harris ja *solicitor* A. Carboni,

- Belgia valitsus (C-446/09), esindajad: M. Jacobs ja J.-C. Halleux,

- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: L. Seeboruth, keda abistas *barrister* T. de la Mare,

- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja K. Havlíčková,

- Prantsuse valitsus (C-495/09), esindaja: B. Beaupère-Manokha,

- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistasid *avvocato dello Stato* G. Albenzio (C-446/09) ja *avvocato dello Stato* W. Ferrante (C-495/09),

- Poola valitsus (C-495/09), esindajad: M. Szpunar, M. Laszuk ja E. Gromnicka,

- Portugali valitsus (C-495/09), esindajad: L. Fernandes ja I. Vieira Lopes,

- Soome valitsus (C-495/09), esindaja: J. Heliskoski,

- Euroopa Komisjon, esindajad: W. Roels ja B.-R. Killmann (C-446/09), ning W. Roels ja R. Lyal (C-495/09),

olles 3. veebruari 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused puudutavad seda, kuidas tõlgendada nõukogu 22. detsembri 1994. aasta määrust (EÜ) nr 3295/94 võltsitud ja piraatkaupade vabasse ringlusse lubamist, eksporti, reeksporti või peatamisprotseduuri algatamist keelustavate meetmete sätestamise kohta (EÜT L 341, lk 8; ELT erivaljaanne 02/05, lk 318), muudetud nõukogu 25. jaanuari 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 241/1999 (EÜT L 27, lk 1; ELT erivaljaanne 02/09, lk 148), ja nõukogu 22. juuli 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1383/2003 teatavate intellektuaalomandi õiguste rikkumises kahtlustatavate kaupade suhtes võetava tollimeetme ja kõnealuseid õigusi rikkuvaks tunnistatud kaupade suhtes võetavate meetmete kohta (ELT L 196, lk 7; ELT erivaljaanne 02/13, lk 469).

- 2 Need taotlused esitati kohtumenetlustes, mis toimuvad esiteks ühelt poolt Koninklijke Philips Electronics NV (edaspidi „Philips”) ja teiselt poolt Lucheng Meijing Industrial Company Ltd, asukoht Wenzhou (Hiina) (edaspidi „Lucheng”), Far East Sourcing Ltd, asukoht Hongkong (Hiina) (edaspidi „Far East Sourcing”), ja Röhlig Hong Kong Ltd ning Röhlig Belgium NV (edaspidi koos „Röhlig”) vahel seoses selliste kaupade Euroopa Liidu tolliterritooriumile toomisega, mis väidetavalt rikuvad Philipsile kuuluvaid disainilahendusi ja autoriõigusi (C-446/09); ja teiseks Nokia Corporationi (edaspidi „Nokia”) ja Her Majesty’s Commissioners of Revenue and Customsi (Ühendkuningriigi toll, edaspidi „HMRC”) vahel seoses sellele tolliterritooriumile kaupade toomisega, mis väidetavalt rikuvad Nokiale kuuluvat kaubamärki (C-495/09).

Õiguslik raamistik

Tolliseadustik

- 3 Liidu tollivaldkonna alussätted, mis olid esitatud nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruses (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307), tunnistati kehtetuks ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 450/2008, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (ajakohastatud tolliseadustik) (ELT L 145, lk 1).
- 4 Määrus nr 450/2008 jõustus 24. juunil 2008 seoses nende sätetega, mis annavad pädevuse võtta vastu rakendusmeetmeid, ülejäänud sätted jõustusid kõige varem 24. juunil 2009 ja hiljemalt 24. juunil 2013. Võttes seega arvesse põhikohtuasjade faktiliste asjaolude asetleidmise kuupäevi, kehtib nende mõlema suhtes endiselt määrus nr 2913/92, muudetud kohtuasja C-446/09 osas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2700/2000 (EÜT L 311, lk 17; ELT 02/10, lk 239) ja kohtuasja C-495/09 osas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 648/2005 (ELT L 117, lk 13) (edaspidi „tolliseadustik“).
- 5 Tolliseadustiku artiklis 4 on sätestatud:

„Käesolevas seadustikus kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

15) tollikäitlus:

- a) kauba suunamine tolliprotseduurile;
- b) kauba paigutamine vabatsooni või vabalattu;
- c) kauba reeksport ühenduse tolliterritooriumilt;
- d) kauba hävitamine;
- e) kauba loovutamine riigile;

16) tolliprotseduur:

- a) vabasse ringlusse lubamine;
- b) transiit;
- c) tolliladustamine;

- d) seestöötlemine;
- e) töötlemine tollikontrolli all;
- f) ajutine import;
- g) välistöötlemine;
- h) eksport;

[...]

20) kauba vabastamine – toiming, millega toll teeb kauba kättesaadavaks eesmärkide jaoks, mis tulenevad tolliprotseduurist, millele kaup on suunatud;

[...]”

6 Sama seadustiku artikkel 37 sätestab:

„1. Ühenduse tolliterritooriumile toodud kaup kuulub tollijärelevalve alla selle saabumisest alates. [...]

2. Kaup jääb tollijärelevalve alla nii kauaks, kui on vajalik selle tollistaatuse määramiseks, ühendusevälise kauba puhul kuni kauba tollistaatus muutub või kaup paigutatakse vabatsiooni või -lattu, reeksportitakse või hävitatakse [...].”

7 Tolliseadustiku artiklid 48–50 on sõnastatud järgmiselt:

„Artikkel 48

Tollile esitatud ühendusevälisele kaubale määratakse ühendusevälisele kaubale ette nähtud tollikäitlusviis.

Artikkel 49

1. Kui kauba kohta on esitatud ülddeklaratsioon, tuleb kaubale tollikäitlusviisi määramiseks vajalikud formaalsused täita:

- a) meritsi veetava kauba puhul 45 päeva jooksul alates ülddeklaratsiooni esitamise kuupäevast;
- b) muul viisil kui meritsi veetava kauba puhul 20 päeva jooksul alates ülddeklaratsiooni esitamise kuupäevast;

[...]

Artikkel 50

Tollile esitatud kaubal on esitamise järgselt ajutiselt ladustatud kauba staatus, kuni sellele määratakse tollikäitlusviis. [...]”

- 8 Tolliseadustiku artikli 56 esimene lause sätestab:

„Kui olukord seda nõuab, võib toll lasta tollile esitatud kauba hävitada.”

- 9 Mainitud seadustiku artiklis 58 on ette nähtud:

„1. Kui ei ole teisiti ette nähtud, võib kaubale igal ajal vastavalt ettenähtud tingimustele määrata tollikäitlusviisi [...].

2. Lõikega 1 ei välistata keelde või piiranguid, mis on õigustatud kõlbluse, avaliku korra või julgeoleku seisukohalt, inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks, kunstilise, ajaloolise või arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks.”

- 10 Nimetatud seadustiku artikli 59 lõige 1 täpsustab, et „[k]õigi kaupade kohta, mis soovitakse tolliprotseduurile suunata, tuleb esitada kõnealusele tolliprotseduurile vastav tollideklaratsioon”.

11 Vastavalt tolliseadustiku artiklile 75:

„Järgmiste kaupade suhtes võetakse kõik vajalikud meetmed, sealhulgas konfiskeerimine ja müük:

a) kaup, mida ei saa vabastada, sellepärast et:

[...]

- dokumente, mis tuleb esitada enne kauba tolliprotseduurile suunamist, ei ole esitatud,

[...]

- kauba suhtes kehtivad keelud või piirangud;

[...]”

12 Sama seadustiku artikli 84 lõike 1 punkt a sätestab:

„Artiklites 85–90 tähendab:

a) protseduur ühendusevälise kauba puhul järgmisi protseduure:

- välistransiit,
- tolliladustamine,
- seestöötlemine [...],
- töötlemine tollikontrolli all

ja

- ajutine import”.

13 Tolliseadustiku artikli 91 lõige 1 näeb ette:

„Välistransiidiprotseduur võimaldab ühenduse tolliterritooriumil ühest punktist teise liikuda järgmistel kaupadel:

- a) ühenduseväline kaup, ilma et selle suhtes kohaldataks imporditollimaksu ja muid makse või kaubanduspoliitilisi meetmeid;

[...]”

14 Sama seadustiku artiklis 92 on märgitud:

„1. Välistransiidiprotseduur lõpetatakse ja tolliprotseduuri haldaja kohustused loetakse täidetuks, kui protseduurile suunatud kaup ja nõutavad dokumendid esitatakse sihtkoha tolliasutuses kooskõlas kõnealust protseduuri reguleerivate sätetega.

2. Toll lõpetab protseduuri, kui tolliametnikud saavad lähtetolliasutuses ja sihttolliasutuses olevate andmete võrdlemise põhjal kinnitada, et protseduur on nõuetekohaselt lõppenud.”

15 Tolliseadustiku artikli 98 lõige 1 sätestab:

„Tolliladustamisprotseduur võimaldab tollilaos hoida:

a) ühendusevälist kaupa, ilma et sellelt tuleks tasuda imporditollimaksu või sellele kohaldataks kaubanduspoliitilisi meetmeid;

[...]”

Määrused nr 3295/94 ja nr 1383/2003

16 Määrus nr 1383/2003 tunnistab alates 1. juulist 2004 kehtetuks määruse nr 3295/94. Faktiliste asjaolude asetleidmise kuupäeva arvestades kohaldatakse kohtuasjas C-446/09 põhikohtuasja puhul määrust nr 3295/94, mida on muudetud määrusega nr 241/1999. Seevastu kohtuasjas C-495/09 kohaldatakse põhikohtuasja puhul määrust nr 1383/2003.

17 Määruse nr 3295/94 põhjendus 2 kõlas järgmiselt:

„võltsitud ja piraatkaupade turustamine kahjustab märgatavalt seadust järgivaid tootjaid ja kauplejaid ning autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste valdajaid ja eksitab tarbijaid; selliste kaupade turule laskmist tuleks takistada nii palju kui võimalik ning selleks tuleks vastu võtta meetmed, et tõhusalt käsitleda kõnealust ebaseaduslikku tegevust, seejuures piiramata seadusliku kauplemise vabadust; [...]”

18 Määruse nr 1383/2003 põhjendused 2 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

- „(2) [...] intellektuaalomandi õigusi rikkuvate kaupade turustamine kahjustab märgatavalt [...] õigusevaldajaid, eksitades tarbijaid, ohustades mõnel juhul nende tervist ja turvalisust. Selline kaup tuleks hoida turult eemal nii palju kui võimalik ja tuleks vastu võtta meetmed, [...] piiramata seejuures seadusliku kauplemise vabadust. [...]
- (3) Juhul kui võltsitud ja piraatkaup ning intellektuaalomandi õigust üldiselt rikkuv kaup pärineb või tuuakse kolmandatest riikidest, peaks olema keelatud selle sissevedu ühenduse tolliterritooriumile, sh ümberlaadimine, ühenduses vabasse ringlusse lubamine, peatamismenetluse kasutamine ning vabatsooni või -lattu paigutamine ning tuleks sisse seade menetlus, mis võimaldab tollil kõnealust keeldu võimalikult tõhusalt rakendada.”

19 Määruse nr 1383/2003 artiklis 1 on ette nähtud:

„1. Käesolevas määruses sätestatakse tingimused, mil toll võib sekkuda intellektuaalomandi õigust rikkuvana kahtlustatavate kaupade puhul järgmistes olukordades:

- a) kui kaup siseneb vabasse ringlusse lubamiseks, eksportimiseks või reeksportimiseks [...]

- b) kui need avastatakse selliste kaupade kontrollimisel, mis sisenevad ühenduse tolliterritooriumile või lahkuvad sealt kooskõlas [tolliseadustiku] artiklitega 37 ja 183, mis suunatakse peatamismenetlusele kõnealuse [seadustiku] artikli 84 lõike 1 punkti a tähenduses, mida reeksporditakse [...] või mis paigutatakse vabatsiooni või -lattu [...].

2. Käesolevas määruses määratakse kindlaks ka meetmed, mida pädevad asutused peavad võtma, kui leitakse, et lõikes 1 osutatud kaupadega rikutakse intellektuaalomandi õigusi.”

- 20 Kohtuasja C-446/09 põhikohtuasjas kohaldatava määruse nr 3295/94 artikli 1 lõike 1 (määruse nr 241/1999 redaktsioonis; edaspidi „määrus nr 3295/94”) sõnastus on analoogne määruse nr 1383/2003 artikli 1 lõike 1 sõnastusega.

- 21 Määruse nr 1383/2003 artikli 2 lõike 1 kohaselt on „intellektuaalomandi õigust rikkuv kaup”:

„a) võltsitud kaup:

- i) kaubad [...], mis on ilma loata varustatud kaubamärgiga, mis on identne sama liiki kaupade õiguskaitse saanud kaubamärgiga või mida ei saa tema oluliste tunnuste poolest sellisest kaubamärgist eristada ja millega seetõttu rikutakse kõnealuse kaubamärgi valdaja õigusi nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määrusega (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta [(EÜT L 11, lk 1; ELT

eriväljaanne 17/01, lk 146)] ettenähtud ühenduse õiguse või selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt, kus tolli sekkumise taotlus on esitatud;

[...]

- b) piraatkaup: kaubad, mis on autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste valdaja või [...] disainilahenduse õiguse valdaja nõusolekuta tehtud koopiaid, [...] või kaubad, mis sisaldavad neid koopiaid, juhul kui kõnealuste koopiade valmistamisega rikutakse kõnealust õigust nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 6/2002 [...] ühenduse disainilahenduse kohta [...] [(EÜT 2002, L 3, lk 1; ELT eriväljaanne 13/27, lk 142)] kohaselt või selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt, kus tollimeetme taotlus on esitatud;
- c) kaubad, mis liikmesriigis, kus tollimeetme taotlus tehakse, rikuvad:
- i) kõnealuse liikmesriigi õigusaktide alusel väljaantud patendi õigust;
 - ii) täiendava kaitse tunnistuse õigust [...]
 - iii) [...] riikliku sordikaitse õigust [...]

iv) [...] päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste õigusi

v) [...] geograafiliste nimetuste õigusi.”

22 Määruse nr 3295/94 artikli 1 lõige 2 oli analoogse sõnastusega kui määruse nr 1383/2003 artikli 2 lõige 1.

23 Määruse nr 1383/2003 artikli 5 lõige 1 sätestab:

„Iga liikmesriigi õigusevaldaja võib esitada pädevale tolliasutusele kirjalikult tolli sekumise taotluse, kui kauba puhul tuvastatakse üks artikli 1 lõikes 1 osutatud olukord (meetmetaotlus).”

24 Sama määruse artikli 4 lõige 1 sätestab:

„Kui tollil on artikli 1 lõikes 1 osutatud olukordades võetud meetmete käigus ning enne seda, kui õigusevaldaja on esitanud taotluse või kui taotlus on rahuldatud, piisavalt alust kahtlustada, et kaup kahjustab intellektuaalomandi õigust, võidakse peatada kauba vabasse ringlusse laskmine või kaupa [...] kinni pidada [...], et õigusevaldajal oleks võimalik esitada sekkumise taotlus kooskõlas artikliga 5.”

25 Määruse nr 3295/94 artikli 3 lõige 1 ja artikkel 4 olid analoogse sõnastusega kui määruse nr 1383/2003 artikli 5 lõige 1 ja artikli 4 lõige 1.

- 26 Määruse nr 1383/2003 artiklid 9 ja 10 kuuluvad III peatükki „Tolli sekkumist ja juhtumi kohta otsuse tegemiseks pädeva asutuse sekkumist reguleerivad tingimused”; nendes artiklites on sätestatud:

„Artikkel 9

1. Kui tollipunkt, kellele on [...] teatatud õigusevaldaja taotlust rahuldavast otsusest, vajaduse korral pärast konsulteerimist taotluse esitajaga veendub, et ühte artikli 1 lõikes 1 osutatud olukorda asetatud kaupade puhul kahtlustatakse käesoleva määrusega hõlmatud intellektuaalomandi õiguse rikkumist, peatab tollipunkt nende kaupade ringluse laskmise või peab need kaubad kinni.

[...]

3. Tegemaks kindlaks, kas intellektuaalomandi õigust on rikutud [...], teatab taotlust menetlenud tollipunkt või -asutus õigusevaldajale taotluse korral intellektuaalomandi õiguse rikkumises kahtlustatava kauba saaja, saatja, deklarandi või valdaja nime ja aadressi [...], kui need andmed on teada.

[...]

Artikkel 10

Otsustades, kas intellektuaalomandi õigust on rikutud siseriikliku õiguse alusel, kohaldatakse selles liikmesriigis kehtivaid õigusakte, mille territooriumil kaup on asetatud ühte artikli 1 lõikes 1 osutatud olukorda.

[...]"

27 Määruse nr 3295/94 artiklis 6 oli analoogselt sätestatud:

„1. Kui tollipunkt, kellele on [...] teatatud õigusevaldaja taotlust rahuldavast otsusest, vajaduse korral pärast konsulteerimist taotluse esitajaga veendub, et artikli 1 lõike 1 punktis a märgitud olukorda asetatud kaubad vastavad kõnealuses otsuses käsitletud artikli 1 lõike 2 punktis a osutatud kaupade kirjeldusele, siis peatab tollipunkt nende kaupade ringlusse laskmise või peab need kaubad kinni.

[...] [T]ollipunkt või taotlust menetlenud tolliametnik [teatab] õigusevaldajale tema nõudmise korral deklarandi nime ja aadressi ning kui kaubasaaja on teada, siis tema nime ja aadressi, et võimaldada õigusevaldajal pöörduda pädevate asutuste poole sisulise otsuse tegemiseks. [...]

[...]

2. Selles liikmesriigis kehtivaid seadusi, kus kaubad on asetatud artikli 1 lõike 1 punktis a märgitud olukorda, kohaldatakse:

- a) esildise tegemise puhul, et pädev asutus teeks sisulise otsuse ja kõnealusel esildise tegemisest viivitamata punktis 1 märgitud tolliametnikule või tollipunktile teatamise puhul [...]

- b) otsusele jõudmise puhul, mis kõnealusel asutusel tuleb teha. Ühenduse sellekohaste eeskirjade puudumise korral kasutatakse otsusele jõudmiseks samu kriteeriume, mida kasutatakse selleks, et kindlaks teha, kas kõnealusel liikmesriigis toodetud kaubad riiuvad õigusevaldaja õigusi. [...]"

28 Määruse nr 1383/2003 artiklis 16 on sätestatud:

„Kaupu, mis on tunnistatud intellektuaalomandi õigust rikkuvaks artiklis 9 sätestatud menetluse lõpul, ei tohi:

- lubada siseneda ühenduse tolliterritooriumile,

- lasta vabasse ringlusse,

- viia välja ühenduse tolliterritooriumilt,

- eksportida,

- reeksportida,

- suunata peatamismenetlusele ega

- paigutada vabatsooni või -lattu.”

²⁹ Määruse nr 3295/94 artiklis 2 oli analoogselt sätestatud:

„Artiklis 6 sätestatud menetluse põhjal on artikli 1 lõike 2 punktis a nimetatud kaupadeks tunnistatud kaupade ühendusse sissevedamine, vabasse ringlusse lubamine, eksportimine, reeksportimine või nende suhtes peatamisprotseduuri kasutamine või vabatsooni või vabalattu paigutamine keelatud.”

³⁰ Määruse nr 1383/2003 artiklis 18 on ette nähtud, et „[i]ga liikmesriik kehtestab käesoleva määruse rikkumise korral kohaldatavad karistused. Kõnealused karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad”. Määruse nr 3295/94 artikkel 11 oli sarnase sõnastusega.

Rahvusvahelised õigusnormid

- 31 Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping, mis sisaldub 15. aprillil 1994 Marrakechis alla kirjutatud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu lisas 1 C, kiideti heaks nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80); selle lepingu artiklis 69 on sätestatud:

„Liikmed lepivad kokku teha omavahel koostööd, et lõpetada rahvusvaheline kauplemine intellektuaalomandi õigusi rikkuvate kaupadega. Sel eesmärgil määravad nad oma administratsioonis kontaktisikud ja teavitavad nendest ning on valmis vahetama teavet õigusi rikkuvate kaupadega kauplemise kohta. Eriti edendavad nad teabevahetust ja koostööd tolliorganite vahel, pidades silmas kauplemist võltsitud kaubamärke kandvate ja autoriõigusi rikkuvate kaupadega.”

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused*Kohtuasi C-446/09*

- 32 Belgia toll kontrollis 7. novembril 2002 Antwerpeni (Belgia) sadamas Hiinas pärit elektripardlite saadetist, mis sarnanesid Philipsi poolt välja töötatud pardlite disainilahendustega. Kuna need disainilahendused oli kaitstud registreeringutega, mis andsid Philipsile mitmes riigis, sh Belgias ainuõiguse, siis kahtlustas toll, et kontrollitud

kaup kujutab endast piraatkaupa. Seetõttu peatas ta kaupade ringlusse laskmise määruse nr 3295/94 artikli 4 alusel.

- 33 Philips esitas 12. novembril 2002 sama määruse artikli 3 alusel sekkumise taotluse.
- 34 Pärast taotluse rahuldamist 13. novembril 2002 edastas Belgia toll Philipsile teatud andmed, näiteks nende pardlite foto ja nende tootmise ning turustamisega seotud ettevõtjate nimed, sh tootja Lucheng, veoettevõtja Far East Sourcing ning kaubasaatja Röhling.
- 35 9. detsembril 2002 pidas toll kaubad kinni vastavalt määruse nr 3295/94 artikli 6 lõikele 1.
- 36 Philips esitas 11. detsembril 2002 Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpeni (Antwerpeni esimese astme kohus) hagi Luchengi, Far East Sourcingi ja Röhligi vastu, taotledes eelkõige, et kohus tuvastaks, et need ettevõtjad on rikkunud pardlite disainilahenduste alusel Philipsile kuuluvat ainuõigust ning teatavaid tema autoriõigusi. Muu hulgas taotles Philips esiteks seda, et kohus mõistaks neilt ettevõtjatelt tema kasuks välja kahjuhüvitise, ja teiseks taotles ta kinnipeetud kauba hävitamist.

- 37 Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen tuvastas, et kõnealuse kauba kohta oli al-
gul esitatud protseduurile suunamise ülddeklaratsioon ja et 29. jaanuaril 2003 oli Röh-
hling esitanud tollideklaratsiooni, milles taotles kauba tolliladustamisele suunamist,
sest ei olnud selge, milline on kauba sihtkoht.
- 38 Philips väidab selles kohtus, et selleks, et tuvastada viidatud intellektuaalomandi õi-
guste rikkumine, tuli lähtuda fiktsioonist, et selline kaup nagu siin käsitletu, mis asus
Belgia territooriumil olevas tollilaos ja mida pidas seal kinni Belgia toll, loetakse selles
liikmesriigis toodetud kaubaks. Oma argumentide toetuseks viitab Philips määruse
nr 3295/94 artikli 6 lõike 2 punktile b.
- 39 Seevastu väidab Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpeni ainsana ilmunud kostja
Far East Sourcing selles kohtus, et kaupa ei saa kinni pidada ja seega kvalifitseerida in-
tellektuaalomandi õigust rikkuvaks kaubaks, kui puudub mis tahes tõend selle kohta,
et seda hakatakse liidus müüma.
- 40 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen menetluse peata-
da ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [määruse nr 3295/94] artikli 6 lõike 2 punkt b kujutab endast ühetaoliselt ko-
haldatavat ühenduse õigusnormi, mis on siduv liikmesriigi kohtu jaoks, kellele õigus-
tatud isik on [...] esitanud hagi, ning sellest tulenevalt ei saa kohus otsuse tegemisel
arvesse võtta, et kaubal on ajutiselt ladustatud kauba tollistaatus või et kaup on suu-
natud transiidiprotseduurile, vaid peab lähtuma fiktsioonist, et kaup on valmistatud

selles liikmesriigis, ja seejärel peab kohus kohaldama asjaomase kauba suhtes liikmesriigi õigust, et välja selgitada, kas asjaomane kaup rikub kõnealust intellektuaalomandi õigust?”

Kohtuasi C-495/09

- 41 HMRC kontrollis 2008. aasta juulis Londoni Heathrow' (Ühendkuningriik) lennuväljal mobiiltelefonide ja nende lisatarvikute saadetist, mis oli pärit Hongkongist (Hiina) ja teel Colombiasse. See kaup kandis Nokiale kuuluva ühenduse kaubamärgiga identset tähist.
- 42 Kahtlustades, et tegu on võltsitud kaubaga, saatis HMRC 30. juulil 2008 Nokiale toodete näidised. Nokia teatas HMRC-le pärast näidiste kontrollimist, et tegu oli võltsitud kaubaga, ja küsis, kas saadetis peetakse kinni vastavalt määrusele nr 1383/2003.
- 43 HMRC vastas Nokiale 6. augustil 2008, et kuna saadetis oli teel Colombiasse ning puudusid tõendid, et see suunatakse ümber liidu turule, ei saanud järeldada, et tegu oli „võltsitud kaubaga” määruse nr 1383/2003 artikli 2 lõike 1 punkti a taande i tähenduses. Seetõttu ei olnud saadetist võimalik nende sõnul kinni pidada.

- 44 Nokia esitas 20. augustil 2008 määruse nr 1383/2003 artikli 9 lõike 3 alusel taotluse, milles palus kaubasaatja ja -saaja nimesid ja aadresse ning kõiki dokumente asjaomase kauba kohta. HMRC edastas nende valduses oleva teabe, kuid pärast nende andmete uurimist ei suutnud Nokia tuvastada kaubasaatjat ja -saajat ning leidis, et nad on rakendanud abinõusid oma identiteedi varjamiseks.
- 45 Nokia saatis 24. septembril 2008 HMRC-le märgukirja, andes teada oma kavatsusest vaidlustada otsus, millega jäetakse kõnealune saadetis kinni pidamata. HMRC vastas 10. oktoobril 2008, et pärast Euroopa Kohtu 9. novembri 2006. aasta otsust kohtuasjas C-281/05: Montex Holdings (EKL 2006, lk I-10881) on nende praktika selline, et intellektuaalomandi õiguse rikkumises kahtlustatavat kaupa ei tule sellises olukorras nagu käesolev kinni pidada, kui ei ole tõendatud, et kõnealune kaup suunatakse tõenäoliselt ümber liidu turule.
- 46 Nokia esitas 31. oktoobril 2008 High Court of Justice (England & Wales), Chancery Divisionile kaebuse HMRC vastu, mis jäeti 29. juuli 2009. aasta otsusega rahuldamata. Selle otsuse peale esitas Nokia apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.
- 47 Viimane tuvastas esiteks, et need telefonid on Nokiale kuuluva kaubamärgiga toodete imitatsioonid, ja teiseks, et puuduvad mis tahes tõendid, mis annaks alust arvata, et need kaubad turustatakse liidus. Arvestades sarnastel asjaoludel Philipsi poolt Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpenile esitatud hagi ja liikmesriikide kohtupraktikas esinevaid erinevaid tõlgendusi, otsustas Court of Appeal (England & Wales)

(Civil Division) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas ühenduseväline kaup, mis kannab ühenduse kaubamärki ja kuulub liikmesriigis tollijärelevalve alla ning on transiitveol kolmandast riigist mõnda teise kolmandasse riiki, võib kujutada endast „võltsitud kaupa” määruse nr 1383/2003 artikli 2 lõike 1 punkti a tähenduses, kui puuduvad tõendid selle kohta, et see kaup turustatakse kooskõlas tolliprotseduuriga või õigusvastase ümbersuunamise teel Euroopa ühenduse turul?”

- 48 11. jaanuari 2011. aasta kohtumäärusega liideti kohtuasjad C-446/09 ja C-495/09 ettepaneku ja kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimused

- 49 Nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt teada, kas kolmandast riigist pärit kaupa, mis kujutab endast liidus kaubamärgiõigusega kaitstud toote imitatsiooni või liidus autoriõigusega, sellega kaasneva õigusega või disainiõigusega kaitstud toote koopiat, võib lugeda „võltsitud kaubaks” või „piraatkaubaks” määruse nr 1383/2003 tähenduses – ning enne selle määruse jõustumist määruse nr 3295/94 tähenduses – pelgalt seetõttu, et see on toodud liidu tolliterritooriumile, kuid seda ei ole vabasse ringlusesse lastud.

- 50 Määruse nr 3295/94 artikli 1 lõikes 2 ja määruse nr 1383/2003 artikli 2 lõikes 1 esitatud mõistete „võltsitud kaup” ja „piraatikaup” määratluste kohaselt peetakse silmas liidu õiguse või selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt, kus tolli sekkumise taotlus on esitatud, kohaldatava kaubamärgi, autoriõiguse, sellega kaasneva õiguse või disainiõiguse rikkumist. Sellest tuleneb, et silmas peetakse vaid liidu või liikmesriikide õigusest tulenevate intellektuaalomandi õiguste rikkumisi.
- 51 Põhikohtuasjades ei ole vaidlust selles, et Antwerpeni sadamas kinni peetud pardlid võiks vajaduse korral määratleda „piraatikaubana” määruse nr 3295/94 tähenduses, kui need turustatakse Belgias või muus liikmesriigis, kus Philipsil on autoriõigused ja disainiõiguse kaitse, millele ta viitab; ja et Londoni Heathrow, lennujaamas kontrollitud mobiiltelefonid rikuksid Nokia viidatud ühenduse kaubamärki ja kujutaksid endast seega „võltsitud kaupa” määruse nr 1383/2003 tähenduses, kui neid liidus turustatakse. Seevastu ei ole põhikohtuasja pooled, Euroopa Kohtule märkusi esitanud liikmesriigid ja Euroopa Komisjon üksmeelel selles, kas need kaubad võivad viidatud intellektuaalomandi õigusi rikkuda ka pelgalt seetõttu, et nende kohta on liidu tolliterritooriumil esitatud deklaratsioon, milles taotletakse suunamist mõnele tolliseadustiku artiklis 84 toodud peatamisprotseduurile, st kohtuasjas C-446/09 tolliladustamine ja kohtuasjas C-495/09 välistransiit.
- 52 Viidates eelkõige ohule, et peatamisprotseduurile deklareeritud kaup suunatakse õigusvastaselt liidu tarbijatele, ja ohule, mida imitatsioonid või koopiad põhjustavad tervisele ja turvalisusele, väidavad Philips, Nokia, Belgia, Prantsuse Itaalia, Poola, Portugali ja Soome valitsus ning International Trademark Association, et liikmesriigis ladustamise või transiidi käigus avastatud imitatsioonid või koopiad tuleb kinni pidada ja vajaduse korral kaubandusest kõrvaldada, ilma et peaks olema tõendeid,

mis viitavad või tõendavad, et need kaubad on viidud või viiakse turule liidus. Kuna selliseid tõendeid on üldiselt raske koguda, võtaks nende esitamise kohustus määrustelt nr 3295/94 ja nr 1383/2003 kasuliku mõju.

- 53 Määruse nr 3295/94 ja nr 1383/2003 tõhusaks rakendamiseks pakuvad Philips ja Belgia valitsus välja fiktsiooni, mille kohaselt ladustamiseks või transiidiks deklareeritud kaup, mille osas on esitatud sekkumise taotlus nende määruste alusel, loetakse toodetuks selles liikmesriigis, kus see taotlus esitati, ehkki vaidlust ei ole selles, et need toodeti kolmandas riigis (valmistamiskoha fiktsioon).
- 54 Far East Sourcing, Ühendkuningriigi ja Tšehhi valitsus ning komisjon tunnistavad probleeme, mis on seotud imitatsioonide ja koopiate rahvusvahelise kaubandusega, aga leiavad, et kaupa ei saa lugeda „võltsitud kaubaks” ega „piraatkaubaks” nende määruste tähenduses, kui puuduvad mis tahes tõendid, mis annaks alust arvata, et kõnealune kaup turustatakse liidus. Vastupidine tõlgendus laiendaks alusetult liidu ning liikmesriikide õigusest tulenevate intellektuaalomandi õiguste territoriaalset ulatust ning sageli takistaks see liitu transiidina läbivate toodetega toimuvaid rahvusvahelise kaubanduse õiguspäraseid tehinguid.

Peatamisprotseduurile suunatud kauba ajutine kinnipidamine

- 55 Transiidi ja tolliladustamise protseduure iseloomustab vastavalt tolliseadustiku artiklitele 91, 92 ja 98 asjaolu, et kaup ringleb tolliasutuste vahel ja et kaup ladustatakse

tollijärelevalve all olevasse lattu. Mingil juhul ei saa nimetatud toiminguid sellisena käsitleda kauba turustamisena liidus (vt ühendusesisese transiidi kohta 23. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-115/02: Rioglass ja Transremar, EKL 2003, lk I-12705, punkt 27, ja eespool viidatud kohtuotsus Montex Holdings, punkt 19).

- 56 Euroopa Kohus on sellest asjaolust korduvalt tuletanud, et peatamisprotseduurile suunatud kaup ei saa pelgalt selle suunamise tõttu rikkuda liidus kehtivaid intellektuaalomandiõigusi (vt eelkõige disainiõiguste kohta 26. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-23/99: komisjon vs. Prantsusmaa, EKL 2000, lk I-7653, punktid 42 ja 43, ja kaubamärgist tulenevate õiguste osas eespool viidatud kohtuotsus Rioglass ja Transremar, punkt 27; 18. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-405/03: Class International, EKL 2005, lk I-8735, punkt 47, ja eespool viidatud kohtuotsus Montex Holdings, punkt 21).
- 57 Seevastu võib selliste õiguste rikkumisega olla tegemist siis, kui kolmandast riigist pärit kauba peatamisprotseduurile suunatuna olemise ajal on liidu tolliterritooriumil või isegi enne selle kauba nimetatud territooriumile saabumist selle osas toimunud liidu tarbijatele suunatud kaubanduslik toiming, nagu müük, müügipakkumine või reklaam (vt eespool viidatud kohtuotsus Class International, punkt 61, ja 12. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-324/09: L'Oréal jt, EKL 2011, lk I-6011, punkt 67).
- 58 Arvestades juba Euroopa Kohtu poolt tuvastatud ohtu (6. aprilli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-383/98: Polo vs. Lauren, EKL 2000, lk I-2519, punkt 34), et liidu tolliterritooriumil ladustatud või seda transiidina läbiv kaup suunatakse pettust kasutades ümber liidu tarbijatele, tuleb märkida, et peale nende tarbijatele varem suunatud kaubandusliku toimingu võivad ka muud asjaolud tingida selle, et liikmesriikide toll peab ajutiselt kinni peatamisprotseduurile suunatud deklareeritud kauba, milleks on imitatsioonid või koopiad.

- 59 Nii nagu rõhutasid Prantsuse, Itaalia ja Poola valitsus, taotletakse kolmandatest riikidest pärit kauba peatamisprotseduurile suunamist sageli siis, kui kauba sihtkoht ei ole teada või kui kaupa ei ole deklareeritud usaldusväärselt. Arvestades lisaks seda, et imitatsioonide või koopiatega kauplejad tegutsevad varjatult, ei saa tolli poolt sellise kauba kinnipidamine, mida ta peab imitatsiooniks või koopiaks, sõltuda tõenditest, et seda kaupa on liidu tarbijatele juba müüdnud või müügiks pakutud või reklaamitud, sest nii nõrgendatakse määruste nr 3295/94 ja nr 1383/2003 kasulikku mõju.
- 60 Vastupidi, kui toll tuvastas laos või transiidil oleva kauba, mis imiteerib või kopeerib liidus intellektuaalomandi õigusega kaitstud toodet, võib ta õiguspäraselt sekkuda, kui tal on tõendeid, et üks või mitu kauba tootmise, transpordi või turustamisega seotud ettevõtjat, kes ei ole küll veel suunanud seda kaupa liidu tarbijatele, hakkab seda kohe tegema või varjab oma kaubandusalaseid kavatsusi.
- 61 Mis puudutab tõendeid, mis tollil peavad olema selleks, et peatada kauba ringluse laskmine või kaup kinni pidada määruse nr 3295/94 artikli 6 lõike 1 ja määruse nr 1383/2003 artikli 9 lõike 1 tähenduses, siis piisab, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 96, 97, 110 ja 111, kui esinevad asjaolud, mis loovad aluse kahtluse tekkimiseks. Sellisteks asjaoludeks võivad olla see, kui kauba sihtkohta ei ole deklareeritud, ehkki peatamisprotseduuri puhul on selle deklareerimine kohustuslik; kui puuduvad täpsed või usaldusväärsed andmed kauba tootja või -saatja isiku või tema aadressi kohta; puudub koostöö tolliga; või kui avastatakse kõnealust kaupa puudutavad sellised dokumendid või kirjavadahetus, mis viitavad võimalusele, et kaup suunatakse ümber liidu turu tarbijatele.

- 62 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 106, peab selline kahtlus igal juhul tulenema juhtumi asjaoludest. Kui nimelt selline kahtlus ja selle põhjal toimunud sekumine võiks tugineda vaid abstraktsele kaalutlusele, et teoreetiliselt ei saa välistada võimalust, et kaup suunatakse ümber liidu turu tarbijatele, siis võib mis tahes välistransiidil või tollilaos oleva kauba kinni pidada, ilma et oleks vähimatki konkreetset tõendit rikkumise kohta. Selline olukord muudaks liikmesriigi tolli sekkumise meelevaldseks ja liialdatuks.
- 63 Sellega seoses tuleb märkida, et kolmandast riigist pärit imitatsioonid ja koopiad, mida transporditakse mõnda muusse kolmandasse riiki, võivad olla kooskõlas mõlemas kolmandas riigis kehtivate intellektuaalomandi reguleerivate sätetega. Arvestades EÜ artiklis 131 ja ELTL artiklis 206 esitatud ühise kaubanduspoliitika peamist eesmärki arendada ülemaailmset kaubandust, kaotades järk-järgult rahvusvahelises kaubanduses kehtivad piirangud, on esmatähtis, et see kaup saaks teekonnal ühest riigist teise läbida liitu transiidina, ilma et ühegi liikmesriigi toll seda toimingut isegi ajutise kinnipidamise teel takistaks. Aga just selline takistus loodaks, kui määruseid nr 3295/94 ja nr 1383/2003 tõlgendatakse nii, et transiidil olevat kaupa on lubatud kinni pidada ilma vähimagi tõendita, mis tekitaks kahtluse, et see kaup võidakse pettusega ümber suunata liidu turu tarbijale.
- 64 Seda kaalutlust kinnitab lisaks ka nende määruste põhjendus 2, mille kohaselt on liidu seadusandja eesmärk üksnes intellektuaalomandi õigusi rikkuva kauba „turule laskmise” takistamine ja sellel eesmärgil tõhusate meetmete vastuvõtmine, „seejuures piiramata seadusliku kauplemise vabadust”.
- 65 Mis puudutab lõpuks kaupa, mille kohta ei ole ühtegi käesoleva kohtuotsuse punktis 61 märgitud tõendit, kuid mille suhtes on kahtlus, et see võib rikkuda intellektuaalomandi õigust sellises kolmandas riigis, mis on oletatav sihtkoht, siis tuleb märkida,

et nende liikmesriikide toll, mida kõnealune kaup välistransiidina läbib, võib intellektuaalomandi õiguste kaubandusasppektide lepingu artikli 69 alusel teha koostööd viidatud kolmanda riigi tolliga, et vajaduse korral kõrvaldada kaup rahvusvahelisest kaubandusest.

- ⁶⁶ Neid eelnevaid kaalutlusi silmas pidades peab Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), analüüsides seda, kas HMRC poolt Nokia taotluse rahuldamata jätmine on kooskõlas määruse nr 1383/2003 artikli 9 lõikega 1, uurima, kas HMRC-l oli tõendeid, mis selle sätte tähenduses loovad aluse kahtluse tekkeks, mistõttu on HMRC seega nimetatud määruse alusel kohustatud peatama kauba ringlusse laskmise või selle kauba kinni pidama, et kaup ei liiguks, kuni sisulise otsuse tegemiseks pädev asutus on teinud oma otsuse. Sellega seoses on asjakohased Nokia poolt esile toodud faktilised asjaolud, mida eelotsusetaotluses mainitakse ja mis puudutavad eelkõige võimatust tuvastada kõnealuse kauba saatjat, juhul kui need osutuvad paikapidavaks.

Sisuline otsus, mis järgneb peatamisprotseduurile suunatud kauba ajutisele kinnipidamisele

- ⁶⁷ Erinevalt Court of Appealist (England & Wales) (Civil Division), kes pidi lahendama vaidluse Nokia ja HMRC vahel seoses viimase keeldumisega kaupa kinni pidada, peab Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen Philipsi algatatud kohtuasjas määruse nr 3295/94 artikli 6 lõike 2 punkti b alusel (nüüd määruse nr 1383/2003 artikli 10 esimene lõik) kindlaks määrama, kas kõnealuse artikli 6 lõike 1 alusel tolli poolt juba kinni peetud kaup rikub ka tegelikult viidatud intellektuaalomandi õigusi.

- 68 Erinevalt tolli otsusest pidada kaup ajutiselt kinni määruse nr 3295/94 artikli 6 lõikes 1 ja määruse nr 1383/2003 artikli 9 lõikes 1 mainitud kinnipidamise teel, ei saa määruse nr 3295/94 artikli 6 lõike 2 punkti b ja määruse nr 1383/2003 artikli 10 esimese lõigu alusel sisulist otsust teha kahtluse põhjal, vaid otsus peab lähtuma sellest, kas viidatud õigusrikkumise kohta on tõendeid või mitte.
- 69 Sellega seoses tuleb märkida, et kui kohus või muu asutus, kelle pädevuses on sisulise otsuse tegemine, tuvastab viidatud intellektuaalomandi õiguse rikkumise, siis on kõnealuse kauba hävitamine või loovutamine selle kauba ainus võimalik tollikäitlusviis. See tuleneb määruse nr 3295/94 artiklist 2 ja määruse nr 1383/2003 artiklist 16 koostoimes tolliseadustiku artikliga 4 ja vastavalt nende määruste artikliga 11 või artikliga 18, mis täpsustavad, et nende määruste põhjal tuvastatud rikkumiste eest tuleb kehtestada tõhusad ja hoiatavad karistused. On ilmne, et kõnealuste ettevõtjate suhtes ei saa sellist kauba võõrandamist ja selliseid karistusi kohaldada, tuginedes üksnes pettuse ohule või sellisele fiktsioonile, mida pakuvad välja Philips ja Belgia valitsus.
- 70 Niisiis, nagu väidavad õigustatult Ühendkuningriigi ja Tšehhi valitsus ning komisjon, ei saa sisulise otsuse tegemiseks pädev asutus kvalifitseerida „võltsitud kaubana” ja „piraatkaubana” või üldisemalt „intellektuaalomandi õigust rikkuva kaubana” kaupa, mille suhtes on tollil kahtlus, et see rikub liidus kehtivat intellektuaalomandi õigust, kuid mille osas pärast sisulist uurimist ei ole tõendatud, et see on mõeldud turustamiseks liidus.
- 71 Mis puudutab tõendeid, mis peavad pädeval asutusel olema sisulise otsuse tegemiseks, et tuvastada, et imitatsioonid või koopiad, mis on liidu tolliterritooriumile toodud, kuid ei ole seal vabasse ringlusse lastud, võivad rikkuda liidus kehtivat

intellektuaalomandi õigust, siis tuleb märkida, et tõendiks kauba müügi kohta liidus asuvalle kliendile võib eelkõige olla liidu tarbijatele suunatud müügipakkumine või reklaam või kõnealust kaupa puudutavate selliste dokumentide või kirjavahetuse olemasolu, mis tõendavad, et kaup kavatsetakse ümber suunata liidu turu tarbijatele.

72 Eelmises punktis esitatud tõlgendust sisulise otsuse tegemiseks pädeva asutuse menetluses kehtivast tõendamiskoormisest ei mõjuta märkused, mille on Euroopa Kohtule esitanud mõni põhikohtuasja pool ja menetlusse astuja ning mille kohaselt kahjustab selle tõendamiskoormise tulemusel liidu tolliterritooriumil avastatud imitatsioonide või koopiade hävitamata jätmise määruste nr 3295/94 ja nr 1383/2003 kasulikku mõju ja jätab ka arvestamata asjaolu, et mitmes kaubandusharus, sh elektroonikavaldkonnas, kujutab selline kaup endast ohtu tarbijate tervisele ja turvalisusele.

73 Mis puudutab esiteks nende määruste kasulikku mõju, siis tuleb märkida, et võitlust ebaseaduslike tehingute vastu ei nõrgenda asjaolu, et kauba kinni pidanud toll peab selle sekkumise lõpetama iga kord, kui sisulise otsuse tegemiseks pädev asutus otsustab, et ei ole piisavalt tõendatud, et kaup on mõeldud turustamiseks liidus.

74 Sellega seoses tuleb märkida, et määruste nr 3295/94 ja nr 1383/2003 alusel toimunud kauba kinnipidamise lõpetamine ei tähenda sugugi, et see kaup on edaspidi tolli järelevalve alt väljas. Tolliseadustiku artiklist 37 ja selle seadustiku rakendussätetest ilmneb nimelt, et liikmesriigi toll peab peatamisprotseduuri – näiteks välistransiit

– iga etappi rangelt jälgima ja dokumenteerima ning et mis tahes märgatav lahknevus tollideklaratsioonis märgitud andmetest võib kaasa tuua selle tolli sekkumise kauba suhtes.

⁷⁵ Lisaks ei takista võitlust ebaseaduslike tehingutega ka juba Euroopa Kohtu poolt viidatud asjaolu, et intellektuaalomandi õiguse valdajal on võimatu pöörduda sisulise otsuse tegemiseks pädeva asutuse poole, kui ettevõtjad, kes vastutavad kauba kohalolu eest liidu tolliterritooriumil, on oma isikut varjanud (14. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-223/98: Adidas, EKL 1999, lk I-7081, punkt 27). Sellega seoses tuleb meenutada, et liidu tolliõigus kehtestab põhimõtte, mille kohaselt tuleb kõigi kaupade kohta, mis soovitakse tolliprotseduurile suunata, esitada tollideklaratsioon (15. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-138/10: DP grup, EKL 2011, lk I-8369, punkt 33). Nagu ilmneb tolliseadustiku artiklist 59 ja selle seadustiku rakendussätetest, on deklarandi või muude asjassepuutuvate ettevõtjate nime või aadressi varjamise tulemusel identifitseerimist mitte võimaldava deklaratsiooni tagajärg see, et kaup ei saa õiguspäraselt vabastada taotletud tolliprotseduuris ette nähtud eesmärgil. Kui jätkuvalt puuduvad andmed vastutavate ettevõtjate ja nende aadresside kohta, siis võib kauba sama seadustiku artikli 75 alusel lisaks konfiskeerida.

⁷⁶ Mis puudutab teiseks ohtu tarbijate tervisele ja turvalisusele, mis võib mõnikord tuleneda imitatsioonist või koopias, siis ilmneb toimikust ja määruse nr 1383/2003 põhjendusest 2, et see oht on piisavalt dokumenteeritud ja et liidu seadusandja on selle olemasolu tunnistanud. Nagu märkisid eelkõige Nokia ja Portugali valitsus, võivad ettevaatuskaalutlused lisaks rääkida selle kasuks, et sellist ohtu põhjustav kaup peetakse kohe kinni, sõltumata tolliprotseduurist, millele kaup on suunatud. Nimelt ei oma sellises kontekstis tähtsust see, kas selle kauba tootmise ja turustamise eest vastutavad ettevõtjad saavad kauba liidu või kolmandate riikide tarbijatele.

77 Tuleb siiski märkida, et määrused nr 3295/94 ja nr 1383/2003, mille tõlgendust eelotsusetaotlused esitanud kohtud taotlevad, puudutavad üksnes võitlust intellektuaalomandi õigusi rikkuva kauba liitu toomise vastu. Tarbijate tervist ja turvalisust mõjutavate ohtude nõuetekohase kontrolli huvides tuleb täpsustada, et liikmesriigi tolli õigusi ja kohustusi seoses sellist ohtu põhjustava kaubaga tuleb hinnata liidu õiguse teiste sätete põhjal, näiteks lähtudes tolliseadustiku artiklitest 56, 58 ja 75.

78 Kõiki eelnevaid kaalutlusi silmas pidades tuleb esitatud küsimustele vastata, et määruseid nr 3295/94 ja nr 1383/2003 tuleb tõlgendada nii, et:

- kolmandast riigist pärit kaupa, mis kujutab endast liidus kaubamärgiõigusega kaitstud toote imitatsiooni või liidus autoriõigusega, sellega kaasneva õigusega või disainiõigusega kaitstud toote koopiat, ei või lugeda „võltsitud kaubaks” või „piraatkaubaks” nende määruste tähenduses pelgalt seetõttu, et see on peatamisprotseduuri alusel liidu tolliterritooriumile toodud;
- seevastu võib nimetatud kaup rikkuda asjaomast õigust ja niisiis võib seda lugeda „võltsitud kaubaks” või „piraatkaubaks”, kui on tõendatud, et see on suunatud liidus turustamiseks, kusjuures tõendatud on see eelkõige siis, kui ilmneb, et seda kaupa on liidus kliendile müüdud või seda on liidu tarbijatele müügiks pakutud või reklaamitud või kui kõnealust kaupa puudutavatest dokumentidest või kirjavahetusest ilmneb, et kaup kavatakse ümber suunata liidu turu tarbijatele;

- selleks, et sisulise otsuse tegemiseks pädev asutus saaks tõhusalt uurida sellise tõendi olemasolu ja muude viidatud intellektuaalomandi õiguse rikkumisele osutavate asjaolude esinemist, peab sekkumistaotluse saanud toll kohe, kui tal on tõendeid, mis võimaldavad kahtlustada sellise rikkumise olemasolu, peatama kauba ringluse laskmise või kauba kinni pidama; ja et
- tõendiks võib lugeda eelkõige seda, kui kauba sihtkohta ei ole deklareeritud, ehki peatamisprotseduuri puhul on selle deklareerimine kohustuslik; kui puuduvad täpsed või usaldusväärsed andmed kauba tootja või -saatja või tema aadressi kohta; kui tolliga ei tehta koostööd; või kui avastatakse kõnealust kaupa puudutavad sellised dokumendid või kirjavahetus, mis annavad alust oletada, et kaup võidakse ümber suunata liidu turu tarbijatele.

Kohtukulud

- ⁷⁹ Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtutes pooleli oleva asja üks staadium, otsustavad kohtukulude jaotuse siseriiklikud kohtud. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta määrust (EÜ) nr 3295/94 võltsitud ja piraatkaupade vabasse ringluse lubamist, ekspordi, reeksporti või peatamisprotseduuri algatamist keelustavate meetmete sätestamise kohta, (muudetud nõukogu 25. jaanuari 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 241/1999) ja nõukogu 22. juuli

2003. aasta määrust (EÜ) nr 1383/2003 teatavate intellektuaalomandi õiguste rikkumises kahtlustatavate kaupade suhtes võetava tollimeetme ja kõnealuseid õigusi rikkuvaks tunnistatud kaupade suhtes võetavate meetmete kohta tuleb tõlgendada nii, et

- kolmandast riigist pärit kaupa, mis kujutab endast Euroopa Liidus kaubamärgiõigusega kaitstud toote imitatsiooni või liidus autoriõigusega, sellega kaasneva õigusega või disainiõigusega kaitstud toote koopiat, ei või lugeda „võltsitud kaubaks” või „piraatkaubaks” nende määruste tähenduses pelgalt seetõttu, et see on peتامisprotseduuri alusel liidu tolliterritooriumile toodud;

- seevastu võib nimetatud kaup rikkuda asjaomast õigust ja niisiis võib seda lugeda „võltsitud kaubaks” või „piraatkaubaks”, kui on tõendatud, et see on suunatud Euroopa liidus turustamiseks, kusjuures tõendatud on see eelkõige siis, kui ilmneb, et seda kaupa on liidus kliendile müüdnud või seda on liidu tarbijatele suunatud müügiks pakutud või reklaamitud, või kui kõnealust kaupa puudutavatest dokumentidest või kirjavahetusest ilmneb, et kaup kavatakse ümber suunata liidu turu tarbijatele;

- selleks, et sisulise otsuse tegemiseks pädev asutus saaks tõhusalt uurida sellise tõendi olemasolu ja muude viidatud intellektuaalomandi õiguse rikkumisele osutavate asjaolude esinemist, peab sekkumistaotluse saanud toll kohe, kui tal on kaudseid tõendeid, mis võimaldavad kahtlustada sellise

rikkumise olemasolu, peatama kauba ringlusse laskmise või kauba kinni pidama; ja et

- **tõendiks võib lugeda eelkõige seda, kui kauba sihtkohta ei ole deklareeritud, ehkki peatamisprotseduuri puhul on selline deklaratsioon kohustuslik; kui puuduvad täpsed või usaldusväärsed andmed kauba tootja või -saatja või tema aadressi kohta; kui tolliga ei tehta koostööd; või kui avastatakse kõnealust kaupa puudutavad sellised dokumendid või kirj vahetus, mis annavad alust oletada, et kaup võidakse ümber suunata Euroopa Liidu turu tarbijatele.**

Allkirjad